

14250 - چرا باید پیامبر صلی الله علیه وسلم را از هر کس دیگری بیشتر دوست داشته باشیم؟

سوال

دلیل اینکه باید پیامبران محمد ﷺ را بیش از هر کس دیگری دوست داشته باشیم و از ایشان اطاعت و پیروی کنیم و به وی احترام بگذاریم چیست؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

۱- الله متعال طاعت پیامبر ﷺ را بر ما واجب ساخته است. خداوند می فرماید: **وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ** [مائده/ ۹۲] (و اطاعت الله و اطاعت پیامبر کنید و [از سرکشی آنان] برحذر باشید؛ پس اگر روی گردانید بدانید که بر عهده‌ی پیامبر ما فقط رساندن [پیام] آشکار است).

۲- و ما را به این حقیقت آگاه نموده که اطاعت از پیامبر ﷺ اطاعت از الله تعالی است. خداوند متعال می فرماید: **مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا** [نساء/ ۸۰] (هر کس از پیامبر فرمان برد در حقیقت الله را فرمان برده و هرکس روی گردان شود ما تو را بر ایشان نگهبان نفرستاده‌ایم).

۳- الله عزوجل ما را از سرپیچی از طاعت ایشان برحذر داشته و بیان داشته که مخالفت از امر او ما را دچار فتنه - یعنی شرک - خواهد کرد. الله عزوجل می فرماید: **لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ** [نور/ ۶۳] (پس کسانی که از فرمان او سرپیچی می کنند بترسند که مبادا بدیشان بلایی رسد یا به عذاب دردناکی گرفتار شوند). و آگاهمان نموده که مقام پیامبری که به پیامبرش ﷺ عطا کرده از سوی مومنان مستوجب احترام و بزرگداشت ایشان است، چنانکه می فرماید: **إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا * لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا** [فتح/ ۸-۹] (ما تو را گواه و بشارتگر و هشداردهنده فرستاده‌ایم، تا به الله و پیامبرش ایمان آورید و او را یاری کنید و ارجش نهید و [الله] را بامدادان و شامگاهان به پاکی ستایش کنید).

۴- و ایمان مسلم کامل نمی شود مگر آنکه پیامبر ﷺ را دوست بدارد، و نه تنها این، بلکه ایشان را از پدر فرزندش و خودش و همه‌ی مردم بیشتر دوست بدارد. از انس روایت است که پیامبر ﷺ فرمود: **هیچ یک از شما ایمان نمی آورد مگر آنکه من برایش محبوبتر از پدرش و فرزندش و همه‌ی مردم باشم** بخاری (۱۵) و مسلم (۴۴).

عبدالله بن هشام می‌گوید: همراه پیامبر ﷺ بودیم؛ ایشان دست عمر بن الخطاب را گرفته بودند. عمر به ایشان گفت: ای پیامبر خدا، شما نزد من از همه چیز جز خودم، محبوب‌ترید. پیامبر ﷺ فرمود: نه، قسم به آنکه جانم به دست اوست [ایمانت کامل نمی‌شود] تا آنکه مرا از خودت هم بیشتر دوست بداری. عمر گفت: اکنون شما را از خودم بیشتر دوست دارم. آنگاه پیامبر ﷺ فرمود: الان ای عمر بخاری (۶۲۵۷).

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید: سبب وجوب محبت وی ﷺ و بزرگداشت او بیش از هر کس دیگر این است که بزرگترین خیر در دنیا و آخرت جز توسط رسول الله ﷺ یعنی با ایمان و پیروی از او حاصل نمی‌شود زیرا هیچکس نمی‌تواند از عذاب خداوند نجات یابد و به رحمت او دست یابد مگر به واسطه‌ی پیامبر؛ با ایمان به او محبت و دوستی و پیروی‌اش. او کسی است که خداوند به واسطه‌اش مردم را از عذاب دنیا و آخرت نجات می‌دهد و توسط او خیر دنیا و آخرت به دست می‌آید. چرا که بزرگترین و سودمندترین نعمت‌ها، نعمت ایمان است که جز از طریق ایشان به دست نمی‌آید، و او برای هر کس از خودش و خانواده‌اش دلسوزتر و سودمندتر است؛ چرا که خداوند به سبب او [بندگان را] از تاریکی‌ها به سوی نور بیرون می‌آورد و راهی جز راه او وجود ندارد، اما خودش و خانواده‌اش نزد الله هیچ سودی برایش ندارند»
مجموع الفتاوی (۲۷/۲۴۶).

یکی از علما می‌گوید: اگر بنده به سود حاصل از سوی رسول الله ﷺ بنگرد که خداوند به واسطه‌اش وی را از تاریکی‌ها به سوی نور هدایت کرده، خواهد دانست که وی سبب بقای ابدی‌اش در نعیم سرمدی است و خواهد دانست سودی که از جهت رسول الله ﷺ به وی رسیده بزرگتر از همه‌ی انواع منافع است، به همین سبب، ایشان مستحق آن است که نصیبش از محبت بنده بیش از دیگران باشد. اما مردم به نسبت یادآوری و فراموشی این مطلب، متفاوتند، ولی [به طور کلی] هر کس به رسول الله ﷺ ایمانی صحیح بیاورد، از این محبت خالی نیست، اما در [میزان] آن متفاوتند؛ برخی از این جایگاه، بهره‌ای وافر برده‌اند و برخی حداقل آن را دارا هستند، مانند کسانی که در شهوات دست و پا می‌زنند و بیشتر اوقات در غفلت به سر می‌برند، اما با این وجود بیشتر آنان هنگامی که پیامبر ﷺ یاد می‌شود مشتاق دیدار او می‌شوند، به طوری که ایشان را بر خانواده و فرزندان و اموال و پدر و مادرشان ترجیح می‌دهند، جز اینکه این احساس به سبب غفلت‌های پی در پی، زود از بین می‌رود. مراجعه کنید به: فتح الباری (۱/۵۹).

خداوند متعال نیز به همین معنی اشاره نموده و می‌فرماید: النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ [احزاب/ ۶] (پیامبر به مومنان از خودشان سزاوارتر است).

ابن کثیر - رحمه الله - می‌گوید: [خداوند متعال] از دلسوزی ایشان نسبت به امت و خیرخواهی وی آگاه است، به همین سبب ایشان را نسبت به مومنان، سزاوارتر از خودشان قرار داده و حکم او را بر انتخاب خودشان مقدم داشته است (۳۸۰/۶).

شیخ عبدالرحمن السعدی - رحمه الله - می‌گوید: «خداوند متعال مومنان را از امر آگاه می‌کند که به حال و منزلت رسول الله

ﷺ آگاه شوند و با وی به مقتضای آن رفتار نمایند، بنابراین می‌فرماید: **النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ** نزدیک‌تر به انسان از خودش و سزاوارتر از او نسبت به خود، زیرا او علیه الصلاة و السلام چنان در حقشان دلسوزی و خیرخواهی و مهربانی نموده که در نتیجه مهربان‌ترین و رؤف‌ترین انسان‌ها است، بنابراین پیامبر ﷺ بیش از هر کس دیگری بر آنان منت دارد زیرا کوچک‌ترین خیری به آنان نرسیده و کم‌ترین شری از آن‌ها دور نگشته مگر به دست او و به سبب او. بنابراین بر آن‌ها واجب است که هرگاه خواسته‌ی نفس یا خواسته‌ی کسی دیگر با خواسته‌ی رسول الله ﷺ در تعارض بود، خواسته‌ی پیامبر را مقدم بدانند و سخن هیچ‌کس - هر کسی باشد - را برابر سخن پیامبر ﷺ قرار ندهند و خود و اموال و فرزندان را فدای او سازند و محبتش را بر محبتش همه‌ی بندگان برتر بدانند و پیش از سخن او سخن نگویند و از وی پیشی نگیرند».

نتیجه‌ی سخن اهل علم در بیان این مساله چنین است که خشم خداوند و آتش جهنم بیش‌ترین چیزی است که بنده باید از آن بترسد و راه نجاتی از آن نیست مگر به دست رسول الله ﷺ، و خشنودی الله و بهشت او بالاترین هدف است و به دست نمی‌آید مگر به دست رسول الله ﷺ.

پیامبر خدا ﷺ در اشاره به مورد اول می‌فرماید: **مثال و من و شما مانند مردی است که آتشی روشن کرده، سپس حشرات و پروانه‌ها خود را درون آن می‌اندازند و او آن‌ها را از آن آتش دور می‌کند؛ من [نیز] شما را گرفته‌ام که در آتش نیفتید و شما از دست من در می‌روید** مسلم (۲۲۸۵) از جابر رضی الله عنه و بخاری (۳۴۲۷) از ابوهریره رضی الله عنه.

معنای حدیث چنین است که رسول الله ﷺ افتادن جاهلان و کسانی که با گناهان و شهوت‌ها در آتش جهنم می‌افتند و تلاش آنان برای افتادن در آتش با وجود جلوگیری ایشان را به افتادن حشرات در آتش دنیا تشبیه کرده است چرا که هر دو دچار هوای نفس و ضعف تشخیص حق از باطل هستند و هر دو برای هلاک کردن خود حریصند و به سبب جهلشان در راه هلاکت تلاش می‌کنند. شرح امام نووی بر صحیح مسلم.

و در اشاره به مورد دوم می‌فرماید: **همه‌ی امت من وارد بهشت می‌شوند مگر کسی که خود نخواهد گفتند: چه کسی نمی‌خواهد [وارد بهشت شود]؟** فرمود: **هر که از من اطاعت کند وارد بهشت می‌شود و هر که از من سرپیچی کند نخواسته [که وارد بهشت شود]** بخاری (۷۲۸۰) به روایت ابوهریره رضی الله عنه.

و توفیق از سوی خداوند است.